

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΜΣ «Μεθοδολογία κριτικής και έκδοσης των ιστορικών πηγών»

Μάθημα: Ιστορία και Εκδοτική του βιβλίου
Ακαδ. έτος 2024-2025

Διδάσκουσα: **Χριστίνα Μπάνου**,
Καθηγήτρια,
Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας & Μουσειολογίας,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο
email: cbanou@ionio.gr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Armstrong, Elizabeth (2002), *Before Copyright. The French Book Privilege System, 1498-1526*, Cambridge: Cambridge University Press.
2. Ascarelli, Fernanda – Menato, M. (1989), *La tipografia del '500 in Italia*, Firenze: Leo Olshki.
3. Baldacchini, Lorenzo (2004). *Aspettando il frontespizio. Pagine bianche, occhietti a colophon nel libro antico*. Milano: Edizioni Sylvestre Bonnard.
4. Baldacchini, Lorenzo (1995-1996), “Dal manoscritto al incunabolo. Continuità o rottura? Note su qualche studio recente”, in *Metodologia bibliografica e storia del libro. Atti del seminario sul libro antico offerti a Dennis E. Rhodes*, (a cura di) A. Scarsella, Miscellanea Marciana di Studi Bessarionei, X-XI (1995-1996), σ. 105-119.
5. Banou, Christina (2017), *Re-inventing the Book. Challenges from the Past for the Publishing Industry*, Foreword by Angus Phillips, Cambridge – Oxford: Elsevier - Chandos Publishing.
6. Banou, Christina & Phillips, Angus (2008), “The Greek Publishing Industry and Professional Development”, *Publishing Research Quarterly*, vol. 24 (2), pp. 98-110,
7. Barbier, F. (2001), *Ιστορία του βιβλίου*, μτφρ. Μαρία Παπαηλιάδη, Αθήνα: Μεταίχμιο.
8. Barron, Dennis (2009), *A Better Pencil. Readers, Writers and the Digital Revolution*, Oxford: Oxford University Press.
9. Braida, Lodovica (2000), *Stampa e cultura in Europa tra XV e XVI secolo*, Roma Bari: Laterza.
10. Blocklehurst, Hannah & Watson, Kerry (2015). *The Printmaker's Art. A Guide to the Processes used by the Artists from the Renaissance to the Present Day*. Edinburgh: National Galleries of Scotland.
11. Bringhurst, R. (2001), *Στοιχεία της τυπογραφικής τέχνης*, μτφρ. Γ. Δ. Ματθιόπουλος, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
12. Bolter, David Jay (2006), *Οι μεταμορφώσεις της γραφής. Υπολογιστές, υπερκείμενο και αναμορφώσεις της τυπογραφίας*, μτφρ. Δημήτρης Ντούνας, Αθήνα: Μεταίχμιο.

13. Borsuk, Amatanth (2018), *The Book*, The MIT Press.
14. Cavallo, G. & Chartier, R. επιμ. (2007), *Ιστορία της ανάγνωσης στον δυτικό κόσμο*, συλλογικός τόμος, επιστημονική επιμέλεια & εισαγωγή στην ελληνική έκδοση: Χριστίνα Μπάνου, Αθήνα: Μεταίχμιο. Επανέκδοση: Αθήνα 2023
15. Chartier, Roger (1994), *The Order of Books. Readers, Authors and Libraries in Europe between the Fourteenth and Eighteenth Centuries*, μετ. Lydia G. Cochrane, Cambridge: Polity Press.
16. Clark, Giles & Phillips. Angus (2014). *Inside Book Publishing*. fifth edition. London and New York: Routledge.
17. Darnton, Robert (1996). *The Forbidden Bestsellers of Pre-revolutionary France*, New York & London: Norton.
18. Darnton, Robert (2009), *The Case for Books. Past, Present and Future*, New York: Public Affairs.
19. Eisenstein, Elizabeth (2004), *Η τυπογραφική Επανάσταση στις απαρχές της νεότερης Ευρώπης*, μτφρ. Βασίλης Τομανάς, Θεσσαλονίκη: Τυποφιλία.
20. Fahy, Conor (2013), *Εισαγωγή στην κειμενική βιβλιολογία*, μτφρ και επίμετρο Στέφανος Κακλαμάνης, Αθήνα: MIET.
21. Feather, John (2006), *A History of British Publishing*, second edition, London & New York: Routledge.
22. Febvre, L – Martin, H. J. (1990), *The Coming of the Book. The Impact of Printing. 1450-1800*, London – New York: Verso (1st edition, 1956).
23. Finkelstein, David & McCleery, Alister (2005), *Introduction to Book History*, New York & London: Routledge.
24. Finkelstein, David & McCleery, Alister (2006), *The Book History Reader*, second edition, New York & London: Routledge.
25. Foot, Mirjam M. (1993), *Studies in the History of Bookbinding*, Cambridge.
26. Gaskell, Philip (1972), *A New Introduction to Bibliography*, Oxford: Oxford University Press.
27. Gingburg, Carlo (1994), *Το τυρί και τα σκουλήκια. Ο κόσμος ενός μυλωνά του 16^{ου} αιώνα*, μετ. Κώστας Κουρεμένος, Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
28. Howard, N. (2009), *The Book. The Life Story of a Technology*, Baltimore: The John Hopkins University Press.
29. Howsam, Leslie (2006), *Old books and New Histories. An Orientation to Studies in Book and Print Culture*, Toronto-Buffalo-London: University of Toronto Press.
30. Goldschmidt, E. (1966), *The Printed Book of the Renaissance*, Amsterdam.
31. Hobson, A. (1989), *Humanists and Bookbinders. The Origins and Diffusion of the Humanistic Book-Binding. 1459-1559*, Cambridge.
32. Infelise, Mario (1999), *I libri proibiti da Gutenberg all' Encyclopedie*, Roma – Bari: Laterza.
33. Johns, Adrian (1998), *The Nature of the Book. Print and Knowledge in the Making*, Chicago and London: The University of Chicago Press.
34. Kernan, Alvin (2001), *Ο θάνατος της λογοτεχνίας*, μτφρ. Αλέξης Εμμανουήλ, Αθήνα: Νεφέλη.
35. Kovac, M. & Phillips, A. & van der Weel, A. & Wischenbart, R. (2019), “What is a book”, *Publishing Research Quarterly*, 35 (3), 313-326.

36. Lerner, F. (2001), *The Story of Libraries from the Invention of Printing to the Computer Age*, New York – London: Continuum.
37. Leblanc, Frederique (1988), *Libraire: un métier*, Paris – Montreal: L'Harmattan.
38. Levarie, Norma (1995), *The Art and History of Books*, London: The British Library.
39. Lodoli, Carlo (2001), *Della censura dei libri. 1730-1736*, επιμ. Mario Infelise, Venezia: Marsilio.
40. Lowry, Martin (1979), *The World of Aldus Manutius. Business and Scholarship in Renaissance Venice*, Oxford: Blackwell's.
41. Lyons, Martyn (2008). *Reading culture and Writing Practices in Nineteenth Century France*, Toronto: University of Toronto Press.
42. Manguel, Alberto (1997), *Η ιστορία της ανάγνωσης*, μετ. Λύο Καλοβυρνάς, Αθήνα: Λιβάνης.
43. McLuhan, Marshall (1994), *Understanding Media. The Extensions of Man*, Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
44. Miller, Laura J. (2007). *Reluctant Capitalists. Bookselling and the Culture of Consumption*. Chicago & London: The university of Chicago Press.
45. Morison, S. (1990), *Βασικές αρχές της τυπογραφίας*, μτφρ. Κ. Μαστορίδης, Θεσσαλονίκη: Τυποφιλία.
46. Μπάνου, Χριστίνα (2012), *Το επόμενο βήμα του Γουτεμβέργιου: οι εκδοτικοί οίκοι στην Ελλάδα στις αρχές του 21^{ου} αιώνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
47. Μπάνου, Χριστίνα (2008), *Διαχρονικά γνωρίσματα της εκδοτικής βιομηχανίας στον δυτικό πολιτισμό*, Αθήνα 2008.
48. ____ (2006), «Τακτικές ανάδειξης του εντύπου βιβλίου σε σύμβολο κύρους και εξουσίας, από την Αναγέννηση έως τον Διαφωτισμό», *Τεκμήριον. Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Αρχαιονομίας – Βιβλιοθηκονομίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο*, τ. 6, σ. 99-111.
49. Μπασαντής, Διαμαντής (1993), *Βιβλίο και επικοινωνία*, Αθήνα: Οδυσσέας.
50. Μπίρκετς, Σβεν (1997), *Οι ελεγείες του Γουτεμβέργιου. Η μοίρα της ανάγνωσης στην ηλεκτρονική εποχή*, μετ. Λίλυ Εξαρχοπούλου, Αθήνα: Καστανιώτης.
51. Olson, David R. (2003), *Ο κόσμος πάνω στο χαρτί. Οι εννοιακές και νοητικές επιπτώσεις της γραφής και της ανάγνωσης*, μετ. Ι. Φ. Βλαχόπουλος, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
52. Petrucci, A. επιμ. (1977), *Libri, editori e pubblico nell' Europa moderna. Guida storica e critica*, Roma-Bari: Laterza.
53. Phillips, Angus and Bhaskar, Michael eds (2019), *The Oxford Handbook of Publishing*, Oxford University Press, Oxford.
54. Phillips, Angus (2014). *Turning the Page. The Evolution of the Book*, Abington. Oxon & New York: Routledge.
55. *Τυπογραφικόν κατάστημα εν Λονδίνω κατά το 1839, εκ του αγγλικού υπό Β. (1993)*, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
56. Richardson, Brian (2014), *Τυπογραφία, συγγραφείς και αναγνώστες στην Ιταλία της Αναγέννησης*, μετ. Ειρήνη Παπαδάκη, Αθήνα: MIET. [*Printing, Writers and Readers in Renaissance Italy*, Cambridge: Cambridge University Press, 1999].

57. Rickets, Rita ed. (2002), *Adventurers All. Tales of Blackwellians of Books, Bookmen, and Reading and Writing Folk*, Oxford: Blackwell's.
58. Robertson, Frances (2013). *Print Culture. From Steam Press to Ebook*. New York & London: Routledge.
59. Smith, Margaret (2000), *The Title-Page. Its Early Development. 1460-1510*, London – Newcastle Delaware: Oak Knoll Press – The British Library.
60. Smyth, Adam (2024), *The Book Makers. A History of the Book in 18 Remarkable Lives*, London: The Bodley Head.
61. Striphas, Ted (2009), *The Late Age of Print. Everyday book culture from consumerism to control*, New York - Chichester, West Sussex: University of Columbia Press.
62. Suarez, Michael F. & Woodhuysen, H.R. ed. (2010), *The Oxford Companion to the Book*, Oxford: Oxford University Press.
63. Thompson, John B. (2021), *Book Wars. The Digital Revolution in Publishing*, Cambridge: Polity Press.
64. Thompson, John B. (2017), *Οι έμποροι της κουλτούρας. Η εκδοτική βιομηχανία του 21^{ου} αιώνα*, μτφρ. Π. Χατζηγεωργίου – Λ. Αναγνωστόπουλος- Α. Ηλιόπουλος, επιστ. επιμ. Α. Καρακατσούλη, Αθήνα: Εκδόσεις Πεδίο. [*Merchants of Culture. The Publishing Business in the Twenty-First Century*, Cambridge: Polity Press, 2010].
65. Thompson, John B. (2005), *Books in the Digital Age. The Transformation of Academic Publishing in Britain and the United States*, Cambridge: Polity Press.
66. Voet, L (1972), *The Golden Compasses: a History and Evaluation of the Printing and Publishing Activities of the Officina Plantiniana at Antwerp. v. II. The Management of a Printing and Publishing House in Renaissance and Baroque*, Amsterdam.
67. Zappella, Giuseppina (2001), *Il libro antico a stampa. Struttura, tecniche, tipologie, evoluzione*, Milano: Editrice Bibliografica.
68. Zappella, Giuseppina (2001), *Il libro antico a stampa. Struttura, tecniche, tipologie, evoluzione*, Milano: Editrice Bibliografica.
69. Zappella, Giuseppina (2013). *L' Iniziale*, Manziana: Vecchiarelli.

Επιστημονικά περιοδικά:

Book History,
Publishing Research Quarterly,
International Journal of the Book,
Logos. Journal for the Publishing Community,
Journal of Scholarly Publishing

Βιβλιογραφία για το ελληνικό έντυπο βιβλίο

1. Αξελός, Λουκάς (2008), *Εκδοτική δραστηριότητα και κίνηση των ιδεών στην Ελλάδα. Μια κριτική προσέγγιση της εκδοτικής δραστηριότητας στα χρόνια 1960-1981*, β' έκδοση συμπληρωμένη, Αθήνα: Στοχαστής.
2. Augliera, Letterio (2006), *Βιβλία, πολιτική, θρησκεία στην Ανατολή τον 17^ο αιώνα. Το τυπογραφείο του Νικοδήμου Μεταξά, πρώτου εκδότη ελληνικών κειμένων στην ορθόδοξη Ανατολή*, μτφρ. Στ. Μπίρταχας, επιστημονική εποπτεία Ν. Μοσχονάς, Αθήνα: Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Κεφαλονιάς και Ιθάκης.
3. Barker N., (1985), *Aldus Manutius and the Development of Greek Script and Type in the Fifteenth Century*, Sandy Hook – Connecticut.
4. Βελουδής, Γ. (1987), *Το ελληνικό τυπογραφείο των Γλυκήδων στη Βενετία (1670-1854). Συμβολή στη μελέτη του ελληνικού βιβλίου κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Χ. Μπούρας.
5. [Το] *Βιβλίο στις Προβιομηχανικές Κοινωνίες Πρακτικά του Α' Διεθνούς Συμποσίου του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών, (1982)*, Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.
6. *Βιβλιοαμφιάση*, περιοδική έκδοση για την βιβλιοδεσία.
7. Γαγανάκης, Κώστας (2003), *Ο πόλεμος των λέξεων. Θρησκευτική διαμάχη και προπαγάνδα στη Γαλλία τον καιρό της Νύχτας του Αγίου Βαρθολομαίου*, Αθήνα: Νεφέλη.
8. Γανιάρης, Α. (1996), *Δώδεκα βιβλία δεμένα*, Αθήνα: Εστία.
9. Γιαννακόπουλος, Κ. Ι. (1965), *Έλληνες λόγιοι εις την Βενετίαν. Μελέται επί της διαδόσεως των ελληνικών γραμμάτων εις την Δυτικήν Ευρώπην*, μτφρ. Χ. Γ. Πατρινέλης, Αθήνα.
10. Δρούλια, Λουκία (2001), *Η ιστορία του ελληνικού βιβλίου. Προσεγγίσεις και σύγχρονες κατευθύνσεις της έρευνας. Βιβλιογραφία των ελληνικών εργασιών (1965-2000)*, Αθήνα: Κότινος.
11. [Το] *Έντυπο Ελληνικό Βιβλίο, 15^{ος} – 19^{ος} αιώνας, (2004) Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου. Δελφοί, 16-20 Μαΐου 2001*, Αθήνα: Κότινος.
12. *Εκδοτικές Δραστηριότητες. 1900-1940 (1998)*, κατάλογος έκθεσης, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Βιβλίου.
13. Ζακυθινός, Δ. (1978), «Χαλκοτύποις σελίσι...Τα πεντακόσια έτη του ελληνικού βιβλίου», στο *Μεταβυζαντινά και Νέα Ελληνικά*, Αθήνα, σ. 311-349.
14. Ηλιού, Φίλιππος (2005), *Ιστορίες του ελληνικού βιβλίου*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
15. Irgoin, J. (1992), *Les debuts de la tyrographie grecque*, Αθήνα: Δαίδαλος.
16. Κάπος, Παναγιώτης (2023), *Το οικοσύστημα της εκδοτικής βιομηχανίας βιβλίου τον 21^ο αιώνα. Ψηφιακή μετάβαση και η ελληνική περίπτωση (2009-2019)*, Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρη.
17. Καρακατσούλη, Άννα (2011), *Στη χώρα των βιβλίων. Η εκδοτική ιστορία του Βιβλιοπωλείου της Εστίας. 1885-2010*, Αθήνα: Οι Εκδόσεις των Συναδέλφων.
18. Κάσδαγλης, Ε. Χ. (2004), «Ο ρόλος του επιμελητή στη γλωσσική και επιστημονική επιμέλεια», στο *Σκαλαθύρματα*, Αθήνα: ΜΙΕΤ, σ. 25-33.

19. Κάσδαγλης, Ε. Χ. (1990), *Το αγλαότεχο τυπογραφείο των αδελφών Ταρουσόπουλου. Αφήγημα σε επάλληλους κύκλους με επίκεντρο το παλιό τυπογραφείο*, Αθήνα: Άγρα.
20. Κατσουλίδης, Τ. (2000), *Το σχέδιο του γράμματος. Η ελληνική γραφή*, Αθήνα.
21. Κουμαριανού, Αικατερίνη – Δρούλια, Λουκία – Layton, Evro (1986), *Το Ελληνικό Βιβλίο. 1476-1830*, Αθήνα: Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος.
22. Κουμαριανού, Αικατερίνη επιμ. (1984), *Μέλισσα ή Εφημερίς Ελληνική*, Αθήνα: ΕΛΙΑ.
23. Κρεμμυδάς Β. – Τ. Ε. Σκλαβενίτης – Κ. Σπ. Στάικος (1999), *Θησαυροί της Εθνικής Βιβλιοθήκης, κατάλογος έκθεσης*, Αθήνα.
24. Κυριάκη – Μάνεση, Δάφνη (1998), «Η λογοκρισία του ελληνικού βιβλίου τους δύο πρώτους αιώνες της τυπογραφίας (1471-1669)», *Τεκμήριον. Επιστημονική επετηρίδα του Τμήματος Αρχειονομίας – Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου*, 1, σ. 23-34.
25. Layton, Evro (1994), *The Sixteenth Century Greek Book in Italy. Printers and Publishers for the Greek World*, Venice: Hellenic Institute of Byzantine and Postbyzantine Studies.
26. Μακράκης Μ. επιμ. (1998), *Τα ελληνικά γράμματα. Από την σκληρή πέτρα στον σκληρό δίσκο*, Πρακτικά Συνεδρίου, Αθήνα.
27. Μακρυνικόλα, Νινέττα επιμ. (2004), *Το Χρονικό του Κέδρου, 1954-2004*, Αθήνα: Κέδρος
28. Maltezu, Chryssa επιμ. (2001), *La stampa e l'illustrazione del libro Greco a Venezia tra il Settecento e l'Ottocento, Atti della giornata di studio (28/10/2000)*, Βενετία: Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών.
29. Μπάνου, Χριστίνα (2014), «Επιβίωση και αναβίωση τακτικών προβολής του βιβλίου: η περίπτωση των αγγελιών και συνδρομών», *Θησαυρίσματα*, 43, σ. 511-526.
30. Μπάνου, Χριστίνα (2022), *Μέσα από τον καθρέφτη. Οι ελληνικοί εκδοτικοί οίκοι σε κρίσιμη καμπή..* Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
31. Μπάνου, Χριστίνα (2012), *Το επόμενο βήμα του Γουτεμβέργιου: οι εκδοτικοί οίκοι στην Ελλάδα στις αρχές του 21^{ου} αιώνα*, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
32. Μπάνου, Χριστίνα (2008), «Ο κατάλογος του τυπογραφείου του Francesco Andreola: πτυχές της εκδοτικής πολιτικής στη Βενετία κατά τον 19^ο αιώνα», *Θησαυρίσματα*, τ. 38, σ. 453-484.
33. Μπάνου Χριστίνα (2004), «Αντιλήψεις των Ιταλών τυπογράφων για την διακόσμηση του βιβλίου ελληνικής γλώσσας, 16ος – 17ος αι.», *Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου Το έντυπο ελληνικό βιβλίο (15ος – 19ος αιώνες)*, Δελφοί, 16-20/5/2001, Αθήνα: Κότινος, σ. 97-116.
34. ____ (2004), «Πολιτική εξουσία και ελληνικό έντυπο βιβλίο, 1471-1523. Μια πρώτη Προσέγγιση», *Τεκμήριον. Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Αρχειονομίας – Βιβλιοθηκονομίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο*, τ. 4, σ. 9-25.
35. ____ (2001), «Αι δεν των χαλκογράφων αμαρτίαι...Πρόλογοι και αφιερωτικά κείμενα σε ελληνικές εκδόσεις της Ιταλίας, 1476-1521, *Θησαυρίσματα*, 31 (2001), σ. 137-156.

36. Μπελιά, Ελένη Δ. (1999), *Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων, Διαδρομή μιας Εκατονταετίας 1899-1999*, Αθήνα: Σύλλογος προς Διάδοσιν Ωφελίμων Βιβλίων
37. Μπώκος, Γ. (1982), «Η “διαφημιστική” προβολή του βιβλίου κατά την Τουρκοκρατία», *Το βιβλίο στις Προβιομηχανικές Κοινωνίες. Πρακτικά του Α΄ Διεθνούς Συμποσίου του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών*, Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, σ. 113-135.
38. ___ (1998), *Τα πρώτα ελληνικά τυπογραφεία στον χώρο της “Καθ’ ημάς Ανατολής”(1627-1827)*, Αθήνα: Εκδόσεις Σπανός.
39. Νικολαΐδου, Εμμανουέλα (2005), *Βιβλιοπωλείο Ελευθερουδάκη. Άνθρωποι, βιβλία, μία ιστορία*, Αθήνα: Εκδόσεις Ελευθερουδάκη.
40. Παναρέτου, Αννίτα (2002), *Η ηδονή και η οδύνη των βιβλίων. Χρυσόστομου Γανιάρη Βίος και Έργα*, Αθήνα: ΕΛΙΑ.
41. Παντελάκης, Νίκος (2003), «Σα να διάβασα ένα βιβλίο». *Ο βιβλιοπώλης της Εστίας αφηγείται*, Αθήνα: Εστία.
42. Pertusi, A. (1962), «Ερωτήματα per la storia e le fonti delle prime grammatiche greche a stampa», *Italia Medioevale e Umanistica*, 5, σ. 321-351.
43. Πλουμίδης, Γ. (1969), *Το Βενετικόν τυπογραφείον του Δημητρίου και Πάνου Θεοδοσίου (1755-1824)*, Αθήνα.
44. ___ (1978), *Πρόλογοι και κατάλογοι τυπογραφείων Βενετίας και Βιέννης (1688-1876)*, Αθήνα: Νότης Καρραβίας.
45. ___ (1996), «Παρατηρήσεις στα εκκλησιαστικά βιβλία του 16ου αιώνα», *Δωδώνη*, ΚΕ΄, σ. 103-110.
46. ___ (2005), «Πρόταση για την κατηγοριοποίηση της εικονογράφησης των λειτουργικών βιβλίων της Βενετίας», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, 39, σ. 9-49.
47. Schoderer, V. (1994), *Τα ελληνικά τυπογραφικά στοιχεία. 1465-1927*, μτφρ. Γ. Ματθιόπουλος, Θεσσαλονίκη: Τυποφιλία
48. Σκλαβενίτης, Τριαντάφυλλος (1982), «Η δυσπιστία στο έντυπο βιβλίο και η παράλληλη χρήση του χειρογράφου», στο *Το βιβλίο στις προβιομηχανικές κοινωνίες. Πρακτικά του Α΄ Διεθνούς Συμποσίου του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών*, Αθήνα: Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών – Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, σ. 283-293.
49. ___ (1995), *Η Σχολική Βιβλιοθήκη το 19^ο αιώνα. Η Βιβλιοθήκη του Γυμνασίου Ναυπλίου (1833-1935)*, Αθήνα.
50. Στάικος, Κ. Σπ. (2012), *Η Ιστορία της Βιβλιοθήκης στον Δυτικό Πολιτισμό: Από τον Πετράρχη έως τον Μιχαήλ Άγγελο. Η Αναβίωση της μελέτης των Κλασικών και οι Πρώτες Ουμανιστικές Βιβλιοθήκες. Η Τυπογραφία στην Υψηρασία του Κόσμου του Βιβλίου και Μνημειακές Βιβλιοθήκες*, Αθήνα: Εκδεις Κότινος
51. Στάικος, Κ. Σπ. (1989), *Χάρτα της Ελληνικής τυπογραφίας: η εκδοτική δραστηριότητα των Ελλήνων και η συμβολή τους στην πνευματική αναγέννηση της Δύσης*, Αθήνα: Κότινος.
52. ___ (1996), *Βιβλιοθήκη. Από την αρχαιότητα ως την Αναγέννηση και Σημαντικές Ουμανιστικές και Μοναστηριακές Βιβλιοθήκες*, Αθήνα.
53. _ - Τ. Ε. Σκλαβενίτης επιμ. (2000), *Πεντακόσια έτη έντυπης παράδοσης του Νέου Ελληνισμού, κατάλογος έκθεσης*, Αθήνα: Βουλή των Ελλήνων.
54. ___ (2001), *Ελληνικές φιλοσοφικές εκδόσεις τον πρώτο αιώνα της τυπογραφίας, κατάλογος έκθεσης*, Αθήνα.

55. Staikos, K. Sp. – Sklavenitis, T. E. (2001), *The Publishing Centres of the Greeks from the Renaissance to the Neoellenic Enlightenment*, Athens: National Book Centre of Greece.
56. Τσοκόπουλος, Βάσις (1998), *Περιπέτειες του βιβλίου στην Ελλάδα. 1880-1940. Ένα ανθολόγιο*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Βιβλίου.
57. “, *Ιστορία της έκδοσης στην Ελλάδα 1830-1974: Μια επισκόπηση*, Αθήνα; Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, διαθέσιμο στο <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=node&cnode=596>
58. Χατζιώτης, Κώστας (2001), *Βιβλιοπωλεία και Εκδοτικοί Οίκοι της Αθήνας*, τ. I-II, Αθήνα: Αθηναϊκή Βιβλιοθήκη.